
Internetconsultatie Besluit Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams)

Namens de zeven samenwerkende VG-organisaties

- KansPlus
- EMB Nederland
- Sien
- Dit Koningskind
- Helpende Handen
- 2CU
- Naar-Keuze

Algemeen

De zeven samenwerkende VG-organisaties vertegenwoordigen mensen met een verstandelijke beperking, mensen met een ernstige meervoudige beperking (EMB), hun naasten en hun wettelijk vertegenwoordigers.

Wij ondersteunen de doelstelling van de Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) en het voorliggende Besluit. Het streven naar één gezamenlijke aanpak bij complexe situaties sluit goed aan bij de dagelijkse praktijk van veel mensen met een verstandelijke beperking en hun gezinnen.

Juist voor onze achterban lopen zorg, ondersteuning, onderwijs, werk, wonen, inkomen, veiligheid en langdurige zorg vaak door elkaar. Een integrale aanpak voorkomt dat mensen telkens opnieuw hun verhaal moeten vertellen en dat organisaties langs elkaar heen werken. De Wams biedt hiervoor een belangrijk wettelijk kader.

Tegelijkertijd zien wij een aantal belangrijke aandachtspunten.

Voorwaarde is wel dat de Wams in de uitvoering niet leidt tot een systeemgerichte aanpak, maar tot merkbaar betere ondersteuning voor cliënten, hun naasten en/of wettelijk vertegenwoordigers.

Samenvatting van onze aanbevelingen

1. Borg dat de cliënt, diens naasten en/of wettelijk vertegenwoordiger vanaf de start volwaardig worden betrokken.
2. Laat de gecoördineerde aanpak voortbouwen op bestaande ondersteuningsplannen, cliëntondersteuning en casusregie.

3. Neem onafhankelijke cliëntondersteuning expliciet op in de toelichting en uitvoeringspraktijk.
4. Betrek ervaringsdeskundigen, belangenorganisaties en cliëntenraden structureel bij implementatie, monitoring en evaluatie.
5. maak een publieksvriendelijke versie van dit Besluit. Neem daarin op wat het esluit betekent voor wettelijk vertegenwoordigers
6. Beperk gegevensuitwisseling tot wat noodzakelijk, proportioneel, subsidiair, doelgebonden en transparant is.
7. Zorg voor één vaste regisseur en één helder aanspreekpunt gedurende het gehele traject.
8. Waarborg goede aansluiting tussen Wlz, gemeentelijke ondersteuning en andere domeinen.
9. Voorkom dat de Wams leidt tot extra administratieve lasten of overleg zonder meerwaarde.
10. Neem mensen met EMB/ZEVMB expliciet mee in implementatie en evaluatie.
11. Evalueer vooral of de Wams in de praktijk leidt tot betere regie, continuïteit en ondersteuning.

1. Maak de cliënt, diens naasten en/of wettelijk vertegenwoordiger uitgangspunt

Het besluit is sterk ingericht vanuit de samenwerking tussen organisaties.

Voor mensen met een verstandelijke beperking zou echter het uitgangspunt moeten zijn:

"één persoon, één plan, één aanspreekpunt en één vaste regisseur."

Voor onze achterban is een wettelijk vertegenwoordiger vaak degene die overzicht houdt, afspraken bewaakt en continuïteit organiseert.

Wij verzoeken daarom expliciet in de Nota van Toelichting en in de uitvoeringspraktijk vast te leggen dat:

- de cliënt, diens naasten en/of wettelijk vertegenwoordiger vanaf het eerste moment worden betrokken;
- zij volwaardig deelnemen aan onderzoek en casusoverleggen;
- zij tijdig en begrijpelijk dezelfde relevante informatie ontvangen als de betrokken professionals;
- Er een publieksvriendelijke versie komt van het besluit;

- zij betrokken blijven gedurende het gehele traject.

Dat past bij het VN-verdrag Handicap en voorkomt dat over mensen wordt gesproken in plaats van mét hen, hun naasten en/of hun wettelijk vertegenwoordiger.

2. Erken de levenslange ondersteuningsrelatie

De Wams richt zich begrijpelijk op complexe situaties.

Bij mensen met een verstandelijke beperking is echter vaak geen sprake van een tijdelijke crisis, maar van een levenslange ondersteuningsvraag.

Wij adviseren daarom om in de uitvoering nadrukkelijk rekening te houden met:

- langdurige relaties tussen cliënt en zorgaanbieder;
- bestaande ondersteuningsplannen;
- bestaande cliëntondersteuning;
- reeds aanwezige casusregie.

Een nieuwe gecoördineerde aanpak moet voortbouwen op wat er al is en geen extra overlegstructuur creëren.

3. Neem cliëntondersteuning expliciet op

Opvallend is dat onafhankelijke cliëntondersteuners niet expliciet voorkomen in de limitatieve lijst van betrokken partijen.

Dat vinden wij een gemis.

Juist cliëntondersteuners:

- kennen de cliënt;
- bewaken diens belangen;
- verbinden verschillende domeinen;
- ondersteunen vertegenwoordigers.

Wij verzoeken daarom om onafhankelijke cliëntondersteuning expliciet te benoemen in de Nota van Toelichting en, waar mogelijk, in de uitvoeringspraktijk als vaste betrokkene bij de gecoördineerde aanpak.

4. Betrek cliëntenraden en ervaringsdeskundigheid

De Nota van Toelichting beschrijft uitgebreid welke professionele organisaties kunnen deelnemen aan een gecoördineerde aanpak.

Wij missen een structurele rol voor:

- ervaringsdeskundigen;
- belangenorganisaties;
- cliëntenraden.

Wij adviseren om deze partijen nadrukkelijk te betrekken bij:

- implementatie;
- monitoring;
- evaluatie;
- verdere ontwikkeling van de uitvoeringspraktijk.

5. Zorg voor terughoudende gegevensuitwisseling

Wij begrijpen dat goede samenwerking niet mogelijk is zonder gegevensuitwisseling.

Tegelijkertijd bevat het besluit een zeer brede lijst van organisaties die bij onderzoeken kunnen worden betrokken.

Voor mensen met een verstandelijke beperking zijn privacy en vertrouwen essentieel.

Gegevensuitwisseling moet steeds voldoen aan de beginselen van noodzakelijkheid, proportionaliteit, subsidiariteit, doelbinding en transparantie.

Wij achten het daarom noodzakelijk om nadrukkelijk vast te leggen dat:

- uitsluitend strikt noodzakelijke gegevens worden gedeeld;
- per partij expliciet wordt gemotiveerd waarom betrokkenheid noodzakelijk is;
- cliënten, hun naasten en/of wettelijk vertegenwoordigers vooraf inzicht krijgen in welke organisaties deelnemen;
- achteraf transparant is welke gegevens zijn gedeeld.

6. Zorg voor één vaste regisseur

In de praktijk zien gezinnen regelmatig wisselende contactpersonen.

Dat leidt tot:

- verlies van kennis;
- extra belasting voor gezinnen;
- versnippering van ondersteuning.

Wij achten het noodzakelijk dat iedere gecoördineerde aanpak gedurende het gehele traject één vaste regisseur kent.

Deze regisseur moet ook het vaste aanspreekpunt zijn voor de cliënt, diens naasten en/of wettelijk vertegenwoordiger.

7. Vergeet de Wlz niet

Voor veel mensen met een verstandelijke beperking vormt de Wet langdurige zorg het fundament van hun ondersteuning.

Positief is dat zorgkantoren en het CIZ expliciet kunnen deelnemen aan de gecoördineerde aanpak.

Wij adviseren daarbij extra aandacht voor:

- goede aansluiting tussen Wlz en gemeentelijke ondersteuning;
 - voorkomen van dubbele regie;
 - afstemming tussen zorgkantoor en gemeente;
 - behoud van continuïteit wanneer verantwoordelijkheden verschuiven.
-

8. Voorkom extra administratieve lasten

De bedoeling van de Wams is betere samenwerking.

Wij verzoeken nadrukkelijk ervoor te waken dat dit niet leidt tot:

- nieuwe formulieren;
- extra registraties;
- nieuwe toestemmingsprocedures;
- meer overleg zonder meerwaarde.

Professionals moeten meer tijd krijgen voor ondersteuning en minder tijd kwijt zijn aan administratie.

9. Besteed aandacht aan mensen met EMB/ZEVMB

Mensen met een ernstige meervoudige beperking vormen een relatief kleine groep, maar hebben vaak de meest complexe ondersteuningsvragen.

Voor hen is samenwerking tussen Wlz, Wmo, Jeugdwet, onderwijs, huisartsenzorg, ziekenhuiszorg, specialistische zorg, hulpmiddelenvoorziening en mantelzorg dagelijkse praktijk.

Wij bevelen aan om deze doelgroep expliciet mee te nemen in de implementatie, monitoring en evaluatie van de Wams.

10. Evalueer vooral de praktijk

Wij adviseren de evaluatie niet alleen te richten op:

- aantal casussen;
- aantal deelnemende organisaties;
- gegevensuitwisseling.

Minstens zo belangrijk zijn:

- ervaren regie door cliënten;
 - tevredenheid van vertegenwoordigers;
 - vermindering van administratieve lasten;
 - sneller oplossen van complexe situaties;
 - betere samenwerking tussen domeinen;
 - minder doorverwijzingen;
 - continuïteit van ondersteuning.
-

Conclusie

De zeven samenwerkende VG-organisaties ondersteunen de doelstelling van de Wams en het voorliggende Besluit.

Wij zien hierin een belangrijke kans om de samenwerking tussen organisaties daadwerkelijk te verbeteren.

Daarvoor is wel noodzakelijk dat de uitvoering niet primair wordt ingericht rondom organisaties en gegevensuitwisseling, maar rondom de persoon met een beperking en diens levenslange ondersteuningsrelaties.

Voor onze achterban zijn continuïteit, vaste regie, betrokkenheid van wettelijk vertegenwoordigers, onafhankelijke cliëntondersteuning en beperking van administratieve lasten minstens zo belangrijk als een goed juridisch kader voor gegevensdeling.

Wij roepen het kabinet op deze uitgangspunten expliciet te borgen in de verdere uitwerking, implementatie, monitoring en evaluatie van de Wams.

Namens het VG Samenwerkingscollectief VG, belangenverenigingen voor mensen met een verstandelijke of meervoudige beperking en hun naasten,

Han Mennen, Directeur a.i. KansPlus

